

MAGYAR LAPOK

XII. évfolyam, 117 (3279) szám

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad, Telefon: 12-27.

Közéletünk bálványa

(P. I.) Magát a levelet nem közlöm le, mert beismerem, hogy egyáltalán nem dicsekedhetek vele. Négy oldalon keresztül oktat, korhol, sőt még fenyeget is, hogy megértőbb magatartásra bírjon a Közéleti Bálvánnyal szemben. Gyanus is volt ez a levél. Annyi rajongás, annyi hajánál fogva előrancigált dicséret és hízlegés volt benne a Közéleti Bálvány nagy és dicső személye iránt, hogy azt érdektelen ember önzetlenül és higgadtan nem írhatta meg. Megbocsátja tehát az olvasó, ha a levelet mellőzöm és csak annyit mondok el róla, hogy alaposan leszedi rólam a keresztívület, elnevez gyűlölködőnek, összeférhetetlennek, tekintélyrombolónak, mert „közéletünk nagy értékeivel szemben minősíthetetlen magatartást” tanusított. Felsorolja azután a levél, hogy kik és mik ezek az értékek. Természetesen legnagyobb, legmaradandóbb és legkiválóbb: a Közéleti Bálvány.

Nem tudom, hogy mivel érdemteltem ki a nagy megtisztelést. Egyáltalán tárgyalannak tartom az egészet. Közéletünk értékei és minden bálványa nyugodtan diszeleghetnek mindnyájunk legnagyobb öröme. Soha ártó szándékaik nem voltak velük szemben. Egyébként nem is érhetnék fel hozzájuk. Olyan magasságokban trónolnak a hétköznapi szürkeség felett, hogy csak az irigy tekintet vagy tömjén füstje érhetné el őket. Igaz a tömjénről jutott eszembe, hogy Közéletünk Bálványa ellen mulasztással is vétkézhettem. Lehet, hogy megtárgyaltam a tömjénezést, a lényüknek dukáló köteles kultuszt. Lehet, hogy ez az a nagy bűn, amelyet négy oldalon keresztül nyílt és burkolt formában ártatlan fejemhez vagdos az említett levél.

Nem akarok mentegetőzni, de úgy gondolom, hogy nem lesz érdektelen ezzel a levéllel kapcsolatban a Közéleti Bálvány kérdésével foglalkozni. Sine ira et studio. Mert lehet, hogy a Közéleti Bálvány valóban értéke a közösségi életnek, lehet, hogy szavaival, gondolataival ezrek érzéseit és akaratát fejezi ki. Lehet, hogy ezrek mennek utána és hallgatnak rá. Lehet, hogy valóságos fogalom az egyéniség és nem csak neve van, hanem a név mögött valóságos személyiség áll nagy eszmei tartalommal és buzgó tevékenység erőforrásaival. De bármilyen nagy is legyen, mégis csak építője, munkása a közösségnek, akár-hogyan nevezzük is adott esetben a közösségi elemet. Dolgozhat a nemzeti gazdaság, a társadalomszervezés, az irodalom vagy a politika terén. A lényeg mindig a munka eredménye lesz, amely szervesen épül hozzá századok névtelen millióinak munkájához. A lényeg az a szobor, amelyet nemzeti létnek nevezünk. A talpazat csak tártája a szobornak. S így felfogás dolga mi a szobrot látjuk meg, a talpazatot pedig tudomásul vesszük. Közéletünk bálványa is a talpazat egyik kis köve. Lehet, hogy éppen erre került az aranyos betű, de még így is csak talpazat, amelynek nem dukál tömjén.

Egyébként más oldalról is megvilágíthatnám Közéleti Bálványunk sérelmének alaptalan voltát. Ha nehéz is megértenie, tudja meg, hogy a közösség nem azért van, hogy kimagasló személyiségeket hordozzon a hír és elismerés szekerén. A nagy egyéniségeknek ezzel szemben kétszeres kötelességük a közösség sorsát előmozdi-

Befejezéshez közelednek Churchill Washingtoni tárgyalásai

Londoni vélemény szerint jelentős események állnak küszöbön. 505 ellenséges hadihajót sülyesztettek el, vagy rongáltak meg a japánok a háború kezdete óta

Stockholm. (MTI.) A Német Távirati Iroda jelenti: Mint a szovjet hírszolgálat jelenti: Sztalin szerdán Molotov jelenlétében fogadta Daviest, Roosevelt személyes képviselőjét.

Amsterdam. (MTI.) A Német Távirati Iroda jelenti: Az Exchange Telegraphe jelentése szerint a Roosevelt és Churchill között folyó tárgyalások befejezéséhez közelednek. A két államférfi szerdán délelőtt hosszabb megbeszélést tartott és ezen előkészítették a tárgyalások eredményeiről beszámoló nyilatkozat megszövegezését.

London. (Bud. Tud.) Angliába érkező jelentések szerint a washingtoni tárgyalásokról kiadandó közlemény aligha tartalmaz majd jelentős, tényleges tájékoztatást. A Londonba érkező valamennyi hírül az a benyomás szerezhető, hogy Washingtonban és Newyorkban a tárgyalásokat átütő sikerűeknek tartják és azt hiszik, hogy a megbeszélés igen sokat ígér. Churchill amerikai tartózkodása ezzel végéhez közeledik. Valószínűen Benes is rövidesen visszatér Angliába. A washingtoni tárgyalásokkal kapcsolatban egyébként Londonban úgy vélekednek, hogy nem lebecsülendő jelentőségű események állnak küszöbön. Az angol fővárosban továbbra is Olaszország áll az érdeklődés és találgatás központjában. Azzal a német közléssel kapcsolatban, hogy Szardínia szigetére német csapatok érkeznek, megjegyzik, ez jele annak, hogy a tengely számít a szövetségeeknek ezen az olasz szigeten való partraszállási kísérletére.

Norvégiában tovább folynak az erődítési munkálatok

Stockholm. (Bud. Tud.) Svéd lapok jelentik Norvégiából, hogy az ország belsejében tovább folynak az erődítési munkálatok. Az ország különböző vidékein újabb messzemenő biztonsági rendszabályokat hajtanak végre. Ezek a biztonsági rendszabályok a svéd határra is kiterjednek.

Róma. (Bud. Tud.) Az olasz fővárosban elköltöztetnek 3 nagy egyetemet, a bírói hatóságokat és más állami és városi intézményeket. Ezeket kis helyiségekbe helyezik át, mert ott kevésbé vannak kitéve esetleges légitámadásoknak.

Tokió. (MTI.) A Német Távirati Iroda jelenti: A császári főhadiszállás összesefoglaló jelentést adott ki az ellenség eddigi veszteségeiről. A japán haditergészet a háború kezdete óta 505 ellenséges hadihajót sülyesztett el, vagy rongált meg, 4826 ellenséges repülőgépet lőtt le vagy rongált meg, nem számítva azokat az ellenséges repülőgépe-

ket, amelyeket az egyesült japán szárazföldi és tengeri erők lőttek le. Prágából jelentik: (MTI.) A Német TI

jelentí: A protektoratus kormánya május 27-én, a Heidrich SS főcsoportvezető ellen elkövetett merénylet első évfordulója alkalmából kiáltványt intézett a cseh néphez, amelyben a többi között ezeket mondja:

Ma egy éve Angliából küldött gonosztevők álnok merényletet követtek el Heidrich helyettes birodalmi védnök ellen. Ma már tudjuk, hogy népünk ellensége, Benes, azért követte el ezt a merényletet, mert a védnökségben uralkodó rend és nyugalom, emigráns kolonijával együtt mar az a fenyegette, hogy Anglia politikai ügyei komolyabban nem veszik számításba és nem fizetik meg. A Führer politikájának nagyvonalúsága még egyszer alkalmat nyújtott számunkra, hogy megálljunk a próbát és a cseh nép meg is állotta. A csehek nagyrésze elzántan felsorakozott a Birodalom mögé, melynek hűséget és engedelmességet esküdtünk.

Ujabb amerikai csapatokat küldenek Iránba a szovjet terjeszkedés ellensúlyozására

Ankarából jelentik: (MTI.) A Stefani Iroda jelenti: Teheránból jelentik, hogy a városban az angol és amerikai politikai és katonai szakértők értekezletet tartottak a szovjet iráni terjeszkedésének veszélye ügyében. Az értekezlet — hír szerint — elhatározta, hogy újabb amerikai csapatokat küldenek Iránba és fokozzák az iráni rendőrség angol-amerikai ellenőrzését.

Amsterdamból jelentik: (MTI.) A Német TI jelenti: Mint ismeretes, a brit-indiai kormány, vonakodott továbbítani Gandhi levelét Dzsinnáhnak, a m. z-

india elnökéhez. A londoni Times ezzel kapcsolatban azt írja, hogy Indiában az alkotmányos kérdések jelenleg holtpontra jutottak. Az indiai kormány helyzetének taktikai gyengesége nyilvánvaló. Szükségesebb, mint bármikor, hogy olyan személyiség kerüljön az indiai alkirályi székbe, aki képes arra, hogy Indiában kezébe vegye a kezdeményezést.

Berlinből jelentik: (MTI.) A Führer főhadiszállásáról közli a NTI: A véderő főparancsnoksága jelenti: A keleti arcvonalról német rohamcsapatok sikeres tevékenységét jelentették. A szovjet szörvénys helyi jellegű támadásai kudarcba fulladtak. A szerdára virradó éjjel angol gépek megtámadták Nyugat-Németországot. A lakosságnak veszteségei vannak. Épületekben három estek. A bombázók közül 24 gépet lelőttünk. Légierőnk a Földközi-tenger felett és az Atlanti-óceán partján 15 ellenséges repülőgépet semmisített meg. Bizerta kikötőjét bombákkal támadtuk meg. Gyors német harcigépek kedden nehézbombákkal Brighton kikötőjét támadták. Két gépünk nem tért vissza.

tani. Van olyan is, aki egész életében ügyes reklámmal, jól adminisztrált jótékonyssággal, helyesen megválogatott közéleti tevékenységgel épített magának társadalmi szerepet. Nem csak erkölcsi hanem anyagi téren is. Rendesen az ilyenek követelik ki maguknak a tömjént és a kultuszt. Rendesen ezek a közélet bálványai.

Azért elolvastam a levelet és egyáltalán nem éreztem lelkiismeretfurdalást miatta. Közéleti Bálványunk tovább háboroghat. Soha egy szem tömjént sem vetek áldozati serpenyőjébe!

Éneklő ifjuság

Kodály Zoltán és az ujjáéledt magyardal

Az Éneklő Ifjuság — nyolc nagyvárad középiskola növendékeinek — hangversenye páratlan élmény volt Nagyvárad magyarságának. Mutatja ezt az a lelkes hangú levél, amelyet egyik kedves olvasónk küldött be a szerkesztőségbe. Olyan eleven színekkel és anynyi közvetlenséggel írja le a hangverseny páratlan művészi élményét, hogy teljes egészében leközljük:

Mélyentisztelt Szerkesztő Ur!

Tisztelettel kérem, hogy amennyiben érdemesnek találja, úgy szíveskedjék alábbi soraimat a „Magyar Lapok”-ban közzétenni.

Mint hamvaiból feltámadt Phönix, úgy kelt új életre Nagyvárad ifjusága május 25-én este, hogy ünnepelje az ősi magyar dal és népi-zenemotívumok legnagyobb sáfárát és egyben kitűnő mestert, Kodály Zoltánt.

Nem hétköznapi esemény ez Nagyvárad kulturális életében s éppen ezért engedtessek meg egy várad vendégeknek, hogy névtelenül, néhány sorban leírjam azt, amit érzett és gondolt ezen az estén.

Ha a külsőségeket nem is figyeltük, akkor is kidomborodott a művészi szépségű darabok lendületes előadásán kívül a példás rend, amely nagyban hozzájárult az est sikeréhez. Ezek azonban még mind, talán csak külsők észrevételei. Az érzések, a gondolatok, azt a lelki kapcsolatot jelentik, mely összeköti a tiszta magyar művészi dallamokat rajongásig kedvelő „Éneklő Ifjuságot”, az est hallgatóival.

Ez a lelki kapcsolat élményszerűvé vált bennem s az a magaslatos érzés váltotta ki, hogy a nagyvárad ifjuság, — amelyhez én is tartozom — nemcsak tiszteltét és szeretetét nyilvánította mestere előtt, hanem a jövőd ifjuságának bevilágította azt az utat, melyen ha halad majd, Nagyváradon is élni fog az a magyar dal, mely keletről hozott hagyományainkból, itten szerzett sokszázéves tapasztalatainkból, élményeinkből, örömeinkből vagy szenvedéseinkből virágozott ki.

Úgy érzem, sorsfordulót jelent Nagyvárad zenei és kultúrtörténetében, a tegnapi Kodály-est. A sorsforduló eljuttatta oda a nagyvárad ifjuságot, hogy megvirágozzon, itt, Nagyváradon a magyar dal szabadságharcát. Az éneklő ifjak ajkukon a szent fegyverrel, a magyar szóval és dallal s szívükben e dalok szellemével, — mely a szemek gyözedelmeskedő csillogásában tükröződik vissza — egycsapásra meghódították az eddig ilyen tekintetben közömbös érzésű hallgatókat is. Láthatta mindenki, hogy mennyi szenvedéllyel, daccal és szeretettel énekel az ifjuság, hogy megemalkuvást és ellenszegülést hirdessen, azokkal szemben, akik minden erejükkel a magyar tudat megszüntetéséért küzdenek s szellemünk egyre határozottabban megnyilatkozó harmóniáját próbálják feldúlani.

Mélyen átértett előadásával és különös egyöntetűségével a legnagyobb sikerrel.

1 liter petrolumot adnak a juniusi egyre

Nagyvárad thj. város polgármestere 3119-1943. k. é. szám alatti az alábbi hirdetményt adta ki:

Értesítem a város közönségét, hogy a folyó évi junius havi esedékes háztartási világitási petrolumjegyre a kereskedők 1 liter petrolumot kötelesek kiszolgáltatni.

kert az „Allami Tanítónőképző” 170 tagú énekkara aratta. Lukács László karnagy úr páratlan vezetésének és a növendékek önzetlen munkájának tulajdonítható forró siker — amely különösen a „Lengyel László”-ban nyilvánult meg a legszebben, sarkalja és buzdítja Nagyvárad ifjuságát további lelkes munkára. Számtalanszor örüljön az „Éneklő Ifjuság” hasonló sikereknek és ugyanakkor a nagyvárad keresztény közönség, népi-nemzeti kincsünkben, —

az új szárnyakon szálló magyar dalban gyönyörködhetnek.

Ha hangulatszínésként idézni szeretnék a magyar irodalomból, a legidősebb Kisfaludy Károly „Mohács” e. elégiáját, mivel pedig este gyönyörködünk „Éneklő Ifjuságunk” dalaiban, kis változtatással így hangozhatnak:

„Uj „hold” fényre reánk annyi
[veszélyek után.
Él magyar, áll Buda még! A mult
[csak példa legyen most
S égere honért, bizton nézzen előre
[szemeink.

Kiváló tisztelettel:

K. H. A.

Uj utcákat nevezett el az utca- elnevező bizottság

Nagyvárad, május 27. Az utcaelnevező bizottság ülést tartott, amelyen több újonnan nyílt utcának adott nevet. A 4-es számú útnak a püspöki palotától a város széléig terjedő szakaszát Forgács Pál püspökről nevezte el. A 4-es számú út azon részén, amely a Körös-hídtól a Kolozsvári útig terjed, a Királyhágó-utca elnevezést kapta. A Fűzes fatele-

pen három új utca nyílt. Ezek közül kettőt Domokos Andor tanítóról és Sztarill Ferenc építészről neveztek el, egyet pedig Régi Lovarda-utának kereszteltek. A Horthy István-telep egy utcája a kormányzói családdal vonatkozásban álló neveket kapott: Nagybányai utca, Kenderes-utca, Magdolna-utca és István-utca.

Pályadíjakat tűztek ki a családvédelmi házak legrendesebb lakóinak jutalmazására

Nagyvárad, május 27. Az ONCSA-házak lakóit nagyobb rendszeretűre, tisztaságra és a kertek gondosabb művelésére ösztökélni a város vezetősége, azért a polgármester pályadíjakat tűzött ki azok jutalmazására, akik a

legtisztábban tartják lakásaikat és a legszebben megművelik zöldséges és virágos kertjeiket. A verseny junius 1-én kezdődik és augusztus 31-én ér véget. A nyertesek között 100, 60 és 40 pengős díjakat osztanak ki.

A törvényhatósági leventebizottság is jóváhagyta a Levente Egyesület költségvetését

Nagyvárad, május 27. Tegnap délután ülést tartott a törvényhatósági leventebizottság, amely a Levente Egyesület évi költségvetését változtatás nélkül jóváhagyta. A polgármester ezalkalommal utasította a mérnöki hivatal vezetőjét, hogy a leventék Rhédey-kerti tekepályájának a megvalósítására tegye meg az intézkedéseket. Albizottságot

küldtek ki azoknak a munkálatoknak a megállapítására, amelyek a Rhédey-kerti sporttelep javítása és karbantartása érdekében szükségesek. A bizottság tagjai: Józsa árvaszéki elnök, a Levente Egyesület elnöke, továbbá Dalló kultúrta-
nácsnok, Hergár műszaki tanácsos, Ajtay gyógyszerész és a városi katonai parancsnokság kiküldötte.

Tapasztalatok a légiriadó alatt A légoltalmi parancsnokság felhívása

Nagyvárad, május 27. F. hó 24-én 23 óra 13 perckor megszólalt Nagyvárad város szirénái. A légoltalmi központban elhelyezett légoltalmi parancsnokság hivatásának megfelelően a városháza pincéjéből telefonőszeköttetéssel figyelte az ellenséges berepülés hatását. Szokásos munkálatai közben egyik telefonhívás a másik után futott be, de nem komoly bejelentésekkel, hanem, részint intézmények, részint magánosok érdeklődtek. Ez abban foglalható össze, vajjon komoly-e a riasztás?

A légoltalmi parancsnokság lapunk útján is felhívja a közönség figyelmét arra, hogy ilyen esetekben adott telefon értesítésük zavarja a komoly ügyintézés. A sziréna üvöltő hangjának megszólalása minden esetben légiveszélyt jelent és a légoltalmi parancsnokság nem tud különbséget tenni nagyobb és kisebb veszély között, tehát az előírt intézkedés egységesen végrehajtandó.

A szirének műszaki próbája kizárólag szombaton 13 órakor történik és akkor

is csak a „légiveszély megszűnt” jelzés egyforma bugó hangját egy esetben adja le a sziréna. Légi veszély esetén a sziréna üvöltő hangja félpercenként háromszor szólal meg és a műszaki próbától eltekintve a légiveszély megszűnt jel pedig fél percenként kétszer egyforma magasságu hang.

Amennyiben szombaton déli 1 órakor a sziréna háromszori üvöltő bugást ad le, az légiveszélyt jelent.

**Pártoljuk
a keresztény
kereskedelmet**

Mozik műsora:

APOLLÓ: Erdély kapuja.

BELVÁROSI: Viharos éjszaka.

CASINO: 111-es.

KORONA: Egy szoknya, egy nadrág.

Junius 2-án Nagyváradon szerepelnek Sopron írói és művészei

Közlöttük, hogy a Szigligeti Társaság elnökségének meghívására junius elején Nagyváradra is ellátogatnak a soproni írók és művészek, hogy Bihar fővárosával is megismertessék a nyugatmagyarországi szellemi élet kérdéseit, Sopron életéről még a megszállás éveit alatt sok érdekes és értékes hírt hallottunk. A személyes megismerés azonban csak igen keveseknek adatott meg. Most azonban, hogy a hűség város szellemi életének vezetői erdélyi utjuk során — Marosvásárhelyen fognak szerepelni az ottani Kemény Zsigmond Társaság meghívására, Nagyváradra is eljönnek.

A soproni Frankenburg Irodalmi Kör tagjai Berecz Dezső elnök és dr. Kamenszky Árpád polgármester vezetésével érkeznek junius 2-án délután Nagyváradra és itt este 7 órai kezdettel tartják meg bemutató előadásukat, a Városháza közgyűlési termében. Sopron írói, költői mutatják be terméseik javát, majd vetített képes előadásban elevenednek meg Sopron szépségei.

A Szigligeti Társaság elnöksége már megkezdte a meghívók szétküldését erre az ünnepi felolvasó ülésre.

Ötszázezer pengőt vesznek fel a kultuszminisztérium költségvetésébe a tanonc- iskola berendezésére

Nagyvárad, május 27. A vallás- és közoktatásügyi miniszter értesítette a polgármestert, hogy a nagyvárad tanonciskola építésének befejezését és berendezését a maga részéről is nagyfontosságúnak tekinti, azért a minisztérium 1944. évi költségvetésében 500 ezer pengőt vesz fel a berendezés céljaira. A polgármester levélben közönte meg a kultuszminiszter jóindulatát.

Pénteken kezdődik a hus- iparosok május havi zsirelszámolása

Nagyvárad thj. város polgármestere 3117-1943. szám alatti az alábbi hirdetményt adta ki:

Felhívom a város területén működő összes husiparosokat, hogy az alant feltüntetett beosztás szerint május hó 28-31. napjain feltétlenül jelentkezzenek a városi közlelmezési hivatalban zsir-nyilvántartó könyvecskéjükkel, a május havi zsirelszámolás megejtése végett.

Együttal közlöm a husiparosokkal és a fogyasztókkal, hogy ezen napon tul május havi zsirjegyek el nem fogadhatók, illetőleg be nem válthatók. Az elszámolás elmulasztása a további sertéshus és zsirkiosztásból való kizárást vonja maga után.

Az elszámolás sorrendje:

1943 május 28: A—G betűvel kezdődő; május 29: H—P betűvel kezdődő; május 31: R—Z betűvel kezdődő nevek.

Nagy éhínség fenyegeti a Szovjetuniót

Megélénkült a rohamjárőrök tevékenysége a miuzsi arcvonalon

Kína az összeomlás szélén

Berlin. (Interint.) A Szovjetuniót az idén minden jel szerint igen nagy méretű éhínség fenyegeti. A múlt évi termésnek az idén legfeljebb a felét lehet elérni a nagy bevonulások miatt. Ha az angolszászok meg akarják előzni a fenyegető éhínséget, akkor legalább 6 millió tonna hajóterre lenne szüksége a Szovjet szállításokra.

Helsinki. (Bud. Tud.) Finn hivatalos helyről cáfolják azt a moszkvai hírt, amely szerint a német vezérkar főnöke Finnországban tárgyal a keleti támadás tervéről.

Stockholm. (MTI.) A Német TI jelenti: A *New York Herald Tribune* keletázsiai tudósítója jelenti, hogy Csungkingnak a japánok részéről való fokozott fenyegetettsége egyér-

telmű azzal, hogy Kínának rövidesen össze kell omlani, ha legsürgősebben nem jön segítség. Az elmúlt télen Kínában, mint a jelentés beszámol, óriási éhínség volt.

Meghiusultak a bolsevisták vállalkozásai Velikije Luki és Sztaraja Russza térségben

Berlin. (MTI.) A Német TI jelenti: A miuzsi arcvonalon felélénkült a rohamjárőrök tevékenysége. Taganrogtól északra a németek felrobbantottak több kiserődöt. Liszicsanszktól északnyugatra egy ellenséges állásrendszert többszáz méter hosszúságban felgöngyölítettek. Ugyanitt felrobbantottak több kiserődöt. Liszicsanszktól északnyugatra egy ellenséges állásrendszert többszáz méter hosszúságban felgöngyölítettek. Ugyanitt felrobbantottak tizenegy kiépített harci állást. Velikije Lukitól délnyugatra a bolsevisták megkísérelték, hogy benyomják a németek egyik hídfőállását. A németek a támadást visszaverték. A bolsevisták halottakban, foglyokban és fegyverekben nagy veszteségeket szenvedtek. Sztaraja Russzánál meghiusult a bolsevisták felderítő vállalkozása. A keleti arcvonal északi szakaszán a szovjet nyolc repülőgépet veszített. A déli szakaszon május 1. és 23-ika között a német repülőgépek bomba- és rakétákkal 65 mozdonyt, 139 tehervonatot, 645 vasuti kocsit és két hidat megsemmisítettek vagy megrongáltak.

Róma. (MTI.) Mint a *Tribuna* jelenti, a Földközi-tenger hadszínterén május 1-től a mai napig 370 ellenséges gépet pusztítottak el, amelyek nagyrésze többmotoros repülőgép volt. Az emberáldomány, amely ezzel együtt elvesztett 1800 főre tehető.

Róma. (MTI.) Az 1092. és 1093. közleményben említett két ellenséges petroleumszállító hajóval együtt a Földközi-tengeren az olasz tengeri és légierők eddig 163.500 tonna ellenséges petroleumszállító hajót süllyesztettek el.

13.610 emert vesztett hálóttakban az északamerikai haderő

Tokió. (MTI.) A Német TI jelenti. Mint a Domei-iroda a japán haditengerészeti minisztériumhoz közléseiben körökben értesült a japán tengererők folytatták összpontosított támadásukat az Egyesült Államok és Ausztrália közötti utánpótlási vonal ellen. Teljes biztonsággal megállapították, hogy ezen a hajózási vonalon a japánok 13 hajót süllyesztettek el 111.400 tonnával.

vesztett. A hajók részben elsüllyedtek, részben súlyosan megrongálódtak.

Róma. (MTI.) A Német TI jelenti: A legutóbbi két nap folyamán az angol-amerikai légierők Szicília és Pantelleria felett 74 repülőgépet veszítettek.

Szofia. (MTI.) A minisztertanács határozata alapján május 26-tól kezdve felemelték a dohányárakat Bulgáriában. Az áremelkedés 20 darab közepes minőségű cigarettánál két lekvát (kb. 10 fillér) jelent. A többi dohányárakat is ennek megfelelően emelték.

Gandhi nem találkozhatik a muzulmán liga elnökével

Amsterdam. (MTI.) A Német TI jelenti: A brit hírszolgálat közlése szerint az indiai brit kormány megtagadta Gandhi levelének a muzulmán liga elnökéhez való továbbítását, amelyben azt a kívánságát fejezte ki, hogy az elnökkel találkozhasson. Az indiai brit kormány azt hozta fel okul, hogy Gandhi nagy méretű törvényellenes mozgalmat szított és ezért nem engedélyezik a találkozót.

Tokió. (MTI.) A Német TI jelenti: A japán haditengerészet ez év áprilisa óta 70.000 tonnányi hajóteret

Értekezletet tartott a MÉP nagyváradai szervezete

Nagyvárad, május 27. A MÉP nagyváradai szervezetének választmánya május 26-án értekezletet tartott. Az élénk érdeklődéssel kísért értekezleten különféle közérdekű problémák kerültek szónyegre, amelyekre vonatkozólag az elnök dr. Hlatky Endre főispán nyújtott részletes felvilágosítást. Szóba kerültek különféle földbirtokpolitikai kérdések, a házhelyakció, a polgári légvédelem és számos városi ügy. Megtárgyalták továbbá a pártszervezési munka további teendőit az egybehívott kerületi és kör-

zeti elnökök és titkárok bevonásával. Az értekezleten felszólalt dr. Olasz Vilmos alelnök, Darabont Gyula, Tiszai János, Oláh János, Ambarus Géza, Sarkadi Sándor és dr. Dengyel Béla, valamint Zsiga László.

Az ipari vonatkozású felszólalásokra dr. Olasz Vilmos iparkamarai főtitkár adott részletes felvilágosítást. Az átállítás és a kereskedelmi utánpótlással kapcsolatos szavait az értekezlet nagy figyelemmel hallgatta.

Huszonegyezer 379 pengőt követel Jeney Rezső a NAC-tól

Három NAC vezető tanukihallgatását kérte a felperes ügyvédje

Nagyvárad, május 27. Jeney Rezső, a NAC volt elnöke, jogi képviselője, dr. Patzkó Elemér útján pert indított a NAC ellen 21 ezer 379 pengő erejéig. Keresetében előadja, hogy ő, mint elnök, különböző kölesönöket folyósított a NAC-nak s ezekre a kölesönökre visszafizetések is történtek. Ezuttal azt a 21.379 p. 80 fillért perli, amelyet, mint tartozást, az alperes egyesület is elismert 1942 június 6-án tartott közgyűlésén, amelyet azonban azóta sem fizetett meg. Hivatkozik a kereset arra is, hogy az összeg tekintetében Jeney és a NAC között ez év tavaszán egyezségi tárgyalások is folytak, amelyen részt vett Jeneyn kívül gróf Pongrácz Vilmos, dr. Sály László — aki egyébként a jelenlegi perben az alperes egyesületet képviseli. — dr. Ajtay Gyula, a NAC miniszteri biztosja és dr. Patzkó Elemér. Akkor a NAC — a kereset szerint — jóval nagyobb összegű tartozást ismert el Ajtay útján, de feltételül kötötte ki, hogy Jeney mondjon le arról, a jogról, hogy bünvádi eljárást indítson

azok ellen, akik ő ellene a NAC nevében följelentést tettek.

Az ügy tárgyalását ma délelőtt kezdte meg a nagyváradai törvényszéken dr. Bóka Papp Ernő, tvszéki tanácselnök, mint polgári egyesbíró. Az alperes NAC képviselőjében dr. Sály László ügyvéd a kereset elutasítását kérte s az egyesület nevében tagadta Jeneyvel szemben bármínemű tartozás fennállását. Felperes Jeney Rezső képviselője, dr. Patzkó Elemér a bizonyítás elrendelését s e célból dr. Sály László, gr. Pongrácz Vilmos és Ajtay Gyula tanukénti kihallgatását kérte azzal, hogy Ajtayt kötelezze a bíróság: hozza magával azt a közgyűlési jegyzőkönyvet, amelyet a Park-szálló különtermében vettek fel.

A bíróság a mai tárgyalás befejezése-ként további iratok becsatolását rendelte el, azzal, hogy a bizonyítás tárgyában későbbi időpontban közli határozatát.

Báctáncosok a négus tisztjei

Kellemetlen meglepetésben részesült nemrégiben Hailé Szelasszié négus. Egy szép napon ugyanis elhatározta, hogy ezentul nem adja oda hazája fegyverforgató férfait zsoldosként a briteknek, hanem saját modern hadsereget állít fel. Különböző gazdasági engedélyekért hajlandónak mutatkozott: a jenkik fegyverszállításra, míg az angolok kiképző tiszteket küldtek a négusnak. A királyok királyának nem nagyon tetszettek a fehér tisztek és úgy vélte, hogy legalább egy részük helyébe feketebőrűeket kellene kinevezni. Összeválogatta tehát az etióp törzsfőnökök fiaiból a legalkalmasabbnak látszókat és átküldte őket az Egyesült Államokba az ottani katonai akadémiákra tudományukat kibővíteni, hogy hazatérésük után tábornoki rangot kaphassanak. Az etióp aranylajcság boldogan utazott át a nagy vízen és — többé nem adott hírt magukról. Telt-múlt az idő, Hailé Szelasszié egyre nyugtalanabb lett, végre megbizta egyik bizalmasát, hogy nézzék utána, mit csinálnak Abesszínia jövődi tábornokai? Az eredmény meglepő volt. A kiküldött hiába kereste fel az összes katonai akadémiákat, sehol sem tudtak az afrikai urakról. Bánatában, hogy nem tudja teljesíteni a megbízást, betért egy mulatóba, aminek „Négus Dancing“ felirata igen rokonszenvesnek tűnt előtte. De majd leült amulatában, midőn a bárban kit lát táncolni? Az akadémiára kiküldött fiatal tiszteket! Kiderült, hogy ezek már régen megunták a sok tanulást és leszerződtek sztepptáncosnak egy éjjeli mulatóba. A „Négus Dancing“ barnak azóta olyan sikere van, hogy a tulajdonos bele sem egyezett a szerződés felbontásába, midőn Hailé Szelasszié követe visszakövetelte urának jövődi tábornokait. Így hát Abesszínia hadseregének is vární kell rájuk egy ideig. (TEK)

Milyen ipari tanfolyamok megtartását engedélyezték?

Nagyvárad és Vidéke Ipartestület az alábbi felhívást adta ki: Felhívjuk az érdeklődők figyelmét, hogy az Ipari Tanfolyamok Országos Vezetősége az alábbi tanfolyamok megtartását engedélyezte.

1. Gőzkazán.
2. Lokomobil kezelő.
3. Stabil gépkezelő.
4. Gázmotor kezelő.
5. Villamos előkészítő.
6. Villamos gépkezelő.
7. Vas- és fémestergályos.
8. Gépipari szakrajz.
9. Cséplő és vetőmagtisztító.
10. Mestervizsgára előkészítő tanfolyam.

Nyomatékosan felhívjuk iparosaink, valamint a náluk alkalmazott és kellő gyakorlattal bíró segédek figyelmét, hogy saját érdekükben minél tömegesebben jelentkezzenek a helybeli m. kir. Állami Gépipari Központok Igazgatóságánál (Nagyvárad, Blauach-tér 26. sz.), ahol a feltételeket részletesen megtudhatják.

Érmihályfalva visszakapta ősi vásártartási jogát

Nem ismerte el a belügyminiszter a közbirtokosság jogi személyét

Nagyvárad, május 26. Érdekes és egyes fordulataiban igen jellemző ügyben sikerült Patzkó Elemér képviselőnek a közösségre nézve kedvező döntést kieszközölnie a kereskedelmi miniszteriumban.

Érmihályfalva vásártartási joga körül hosszabb ideje heves küzdelem folyik a község és két földbirtokos között. Az ügy előzményei a múlt század közepére nyúlnak vissza. A vásártartási jog 1845-ben V. Ferdinánd adománylevelével létesült, amely a javadalmas meghatározását illetően szövegesen a következő kitételek tartal-

mazza:

„... a közbirtokosok esedezésére a Bihar megyében fekvő Érmihályfalva helység és környéke hasznára és java előmozdítására...”

Az adományozottnak más meghatározását, — mint Patzkó Elemér a kereskedelmi miniszteriumhoz intézett emlékiratában részletesen kifejti — nem tartalmazza az adománylevél. Ugyanebben az okmányban azonban a vásártartási jog adományozásán kívül Érmihályfalva községnek a mezőváros elnevezést is adományozza a királyi levél.

meg az ügyben, azon az állásponton van, hogy a közbirtokosságot nem ismeri el, s hogy a vásártartási jog adassék meg a községnek.

Magánárdek áll a közérdekkel szemben

Az érdekes jogi kérdést Patzkó Elemér emlékirata a közösségi szempontokra való alapos és erélyes utalásokkal világítja meg és hangsúlyozza, hogy ebben az egész ügyben két földbirtokos magánérdekei állanak Érmihályfalva község érdekeivel szemben.

Patzkó Elemér a napokban az emlékirat benyújtásával egyidejűleg személyesen is közbenjárt Zsindely Ferenc kereskedelmi miniszternél, akit sikerült is az általa képviselt álláspont helyességéről meggyőznie. A miniszter visszatérve a korábbi döntésre úgy határozott, hogy az érmihályfalvai vásártartási jog adassék meg a községnek s a „közbirtokosság” tagjai, amennyiben jogsérelmet látnak ebben, forduljanak a bírósághoz panaszukkal.

A község lakossága nagy megnyugvással fogadta a határozatot, amelynek ügyében azonban kétségkívül lesznek még további fejlemények.

Ki gyakorolta a jogot a világháború előtt?

A román megszállás előtti időkben nem állapítható meg, hogy az adományozás idejétől kezdődően ki gyakorolta a vásártartási jogot, csak az egészen késői, 1910-es évekből mutatkoznak adatok, amelyek szerint a jogot az ugynevezett „érmihályfalvai közbirtokosság” gyakorolta volna. A román megszállás alatt a román kormány megszüntette a magánosok vagy közbirtokosságok vásártartási jogát és azt rendszerint az illető községekre ruházta át. A felszabadulás után megjelent miniszterelnöki rendelet értelmében azonban az eredeti adománylevélben feltüntetett adományozott kérhette, hogy vásártartási joga ismét ismertessék el.

Érmihályfalva községben az 1910-es években már működött a közbirtokosság, de ennek semmi más birtoka nem volt, mint maga a község közepén lévő, nagykiterjedésű vásártér. A kisgazdák többsége eladta részét Bujanovich Rudolf és Molcsányi érmihályfalvai nagybirtokosoknak s jelenleg rajtuk kívül csak mintegy tíz gazdaember részes még csekély mértékben a vásártér tulajdonjogában.

Az érmihályfalvai közbirtokosságot — fejtegeti Patzkó Elemér beadványa — a magyar belügyminiszterium soha sem ismerte el jogi személyként, alapszabályait nem vette tudomásul, alapszabályai ma sincsenek, tehát tulajdonképpen nem is létezik itt olyan közbirtokosság, amely közös birtokon közös gazdálkodást folytatna. Ennek ellenére Bujanovich és Molcsányi nagybirtokosok a megjelent rendelet alapján kérték, hogy a vásártartási jog a közbirtokosság javára ismertessék el.

Évi 60—80 ezer pengőt jelent a jog birtoklása

Sajnos, a kereskedelmi miniszterium írja az emlékirat — a helyzet kellő ismeretének hiányában az adománylevél téves értelmezésével megadta a vásártartási jogot a nemlétező érmihályfalvai közbirtokosság javára. Ez az intézkedés annyira megdöbbentette a község lakosságát — amely ezáltal évi 60—80 ezer pengő jövedelmet jelentő jogtól esne el, ugyanakkor, amikor szokatlanul magas községi pótdadót kénytelen fizetni — hogy maga az alispáni hivatal is jónak látta, hogy a kérdést vizsgálat tárgyává tegye. Ennek során megállapították, hogy a közbirtokosság tulajdonképpen nem létezik, azért a vármegyei főügyész

véleményezése alapján a község a kereskedelmi miniszterium határozatát nem is kézbesítette. Lényegében ugyanis nem volt kinek kézbesíteni.

A kereskedelmi miniszterium illetékes ügyosztálya erre megkereste az igazságügyminiszteriumot, amely — állapítja meg a képviselő beadványa — ugyancsak az adománylevél és a vonatkozó törvényszakaszok eltérő magyarázatával a közbirtokosságnak adott igazat. Ezzel szemben a belügyminiszterium, amelyet nem kerestek

Néhány szó Nagyvárad szellemi életéről

— Nagy István munkás válasza Gyenge József érdekes fejtegetéseire —

Egyik legutóbbi számunkban érdekes cikket közöltünk Nagyvárad szellemi életéről. A cikkre most válasz érkezett, amelyet teljes egészében az alábbiakban közlünk:

Mélyen tisztelt Szerkesztőség!

A „Magyar Lapok” május 25-iki számában „Néhány szó Nagyvárad szellemi életéről” címen cikk jelent meg. Irója valószínűleg azért írta meg, hogy a tollforgatók hozzászólását, kiprovokálja. Lehet, hogy ez meg is fog történni, azonban szükségesnek tartom, hogy a munkás, akiről főképpen szó van a cikkben, hallassa szavát. Mint egyszerű magyar munkás szöveg tehát a fent említett cikkhez.

Mindenekelőtt megjegyzem: a cikkíróval teljesen egyetértek abban, hogy a magyar kereskedőnek és iparosnak szellemi téren is le kell győznie a létére törvő zsidóságot. Azt is elismerem, hogy a színházat, a mozikat, a könyvtárakat valószínűleg előzönlí a zsidóság. De nem minden esetben! Mert amikor igazi magyar szindarabokat, vagy filmeket mutatnak be, amikor igazi magyar színesek játszanak, bizony én akkor azt látom, hogy a zsidóság — nagyon helyesen — távolmaradásával tüntetett. Amikor Páger Antal, vagy Kiss Ferenc szerepel egy szindarabban, vagy filmben, zsidót aligha lehet látni a nézőtérén. Éppen legutóbb volt itt Kiss Ferenc vendégszereplésén. Több munkásbajtársammal figyeltük a közönséget. Zsidót nem igen láttunk közöttük. Ugyancsak nem lehetett zsidókat látni az „Örségyváltáson”, a „Harmincadik”, a „Negyediziglen” előadásán, hogy a „Jud

Süss”-t meg se említsem. Ezzel szemben igaz az, hogy amikor Karády-filmet mutatnak be, mindig elárastják a zsidók a nézőteret. Bizonyos vagyok abban, hogy a cikkíróval ebben is egyetértek.

Azonban az egyébként érdekes hozzászólás végén van két sor, amely nagyon megragadta a figyelmemet és ugyanúgy nagyon sok munkásbajtársam figyelmét is: „Hiába van meg a jóakarata a vezetőségben, hiába hívnak vendégszereplésre neves embereket, hiába rendeznek előadássorozatot. Az, akinek a legjobban szüksége volna rá, a munkásság, oda sem hederít, stb...”

Nos, ebben már nem értünk egyet a cikkíróval. Valószínű, sőt egészen bizonyos, hogy a cikkíró a nemzeti öntudatra ébredt magyar munkásság otthonában vagy sohasem, vagy pedig munkaidőben fordult meg, de nem tisztelt meg bennünket akkor, amikor szórakoztató, vagy közművelődési előadásokat rendeztünk. Mert ha eljött volna, láthatta volna, hogy a Nemzeti Munkaközpont székháza minden alkalommal szünek bizonyult az érdeklődők befogadására. Ilyen alkalmakkor a dolgozók nagy tömege jelent meg mindig és még véletlenül sem jutott eszébe egy zsidónak sem, hogy ránk nyissa az ajtót. Igaz, hogy nem is kérünk belőlük semilyen formában. Higyje el tehát a cikkíró, hogy a magyar munkást érdeklik a magyar művészek, tudósok, tanárok, tanítók. A magyar munkás vágyik a kultúra után, de csak színmagyar kultúra kell neki. Azt is hallhatná a cikkíró, ha néhanapján eljönne hozzánk, hogy a gyári munkásság állandóan felpanaszolja megfelelő könyvtár hiányát. Még azt

is bevalljuk, hogy a munkásság vezetőinek sok álmatlan éjszakát okoz megfélemlítő könyvtár létesítése. Az is tanulságos lett volna a cikkíró számára, ha látta volna a munkásság igaz örömét a Népművelési Bizottság 140 darab ajándék könyve fölött. Mert mi, munkások, igenis tanulni akarunk és tudjuk azt, hogy a nagy és erős Magyarország felépítéséhez nagyon sok tanult magyar munkásra van szükség. Igaz, hogy anyagilag még nem tartunk ott, hogy szívünk vágya szerint mehessünk színházba, moziba és vásároljunk meg Mécs László, Erdélyi József, Sinka István, Sértő Kálmán könyveit. De meg van az erős akaratunk a tanulásra.

Legyen tehát nyugodt a cikkíró, a magyar munkásság teljesen át van hatva attól a tudattól, hogy minden idegszálával, minden érzésével be kell kapcsolódnia a nemzeti kultúrába. Tudjuk, hogy a tudás hatalom! Mi akarjuk azt is legjobban, hogy magyar földön csak magyarok kezében legyen a vezetés. Tehát a helyzet nem ismerése miatt irhatta le csak Gyenge József azt, hogy a munkásság nem hederít a kultúrunkára. Hiszen az egész országban működtek az elmúlt télen is a munkásfőiskolák és ezek mind nagy látogatottságnak örvendtek itt Nagyváradon is. El is várjuk értelmiséginktől, hogy közeink jöjjen, tanítsanak, neveljen, szélesítse ki munkás főiskolánkat, alakítsanak közöttünk irodalmi köröket, segítsenek bennünket törekvéseinkben. Meg fogják látni, hogy mi igazán tanulni akarunk.

Hiszem, hogy a cikkíró, akinek véleményével egyébként teljesen egyetértek, megérti hozzászólásomat és ilyen értelemben igazítja ki rólunk alkotott véleményét.

Teljes tisztelettel:

Nagy István, munkás,
Méliusz Juhász Péter utca 11.

Olasz Vilmos dr az átállításról és a kereskedelmi utánpótlásról

Nagyvárad. A MÉP nagyvárad-i szervezetének választmánya május 26-án értekezletet tartott. Az előnk érdeklődéssel kísért értekezleten különféle közérdekű problémák kerültek szőnyegre, amelyekre vonatkozólag az elnöklő dr Hlatky Endre főispán nyújtott részletes felvilágosítást. Szóba kerültek különféle földbirtokpolitikai kérdések, a házhely-akció, a polgári légvédelem és számos városi ügy. Megtárgyalták továbbá a pártszervezési munka további teendőit az egybehívott kerületi és körzeti elnökök és titkárok bevonásával. Az értekezleten felszólalt dr Olasz Vilmos alelnök, Darabont Gyula, Tiszai János, Oldh János, Ambrus Géza, Sarkadi Sándor és dr Dengyel Béla, valamint Zsiga László.

Az ipari vonatkozású felszólalásokra dr Olasz Vilmos iparkamarai főtitkár adott részletes felvilágosítást. Az átállítás és a kereskedelmi utánpótlással kapcsolatos szavait az értekezlet nagy figyelemmel hallgatta.

Zakar András

Tihamér püspök élete
ahogyan kortársai látták

Ara ízve 4, kötve 5 Pengő.

Királyi Magyar Egyetemi Nyomda kiadása.

Kapható könyvosztályunknál.

Bontsuk le a nagy szanatóriumot!

Irta: Polyák István

Minha hosszú évszázadok fokozatosan kikristályosodott eszméi és energiái — igazságok és hamisságok, isteni és ördögi beavatkozások vegyestestül sűrűsödtek volna össze és sorakoznának fel harci rendben a mi időnkben. Soha ilyen nekigyürközést, soha ilyen vadul elszánt és életre-halálra szóló küzdelmet! Amit a letűnt századok alatt lassu fejlődésben, majd időnként valamivel mozgalmasabb végkifejletekben — nagy háborúkban, forradalmakban, kataklizmákban — megtapasztalt az ember s amin a történelemírás ideálizáló, elvonó, sokszor jóhiszeműleg is elferdítő közvetítésével elmerengünk, elgondolkozunk, az mind pusztító akarattal, vad erővel támadt fel és valósággal szét akarja robbantani az idő, a tér és az egész emberi lét korlátait.

Timurlenk, Batu és Dzsingiszkan világhengerelő hordái éledtek újjá az őserővel antikrisztusi vonásokat megtestesítő gruz parasztivadék, Dzsugavili-Sztalin véres személyében s hogy az illúzió teljes legyen, a német fogolytáborokban valóban Ázsia minden ferdeszemű, kiálló pofacsontu mongol fajtáját fel lehet találni Sztalin ártalmatlanná tett katonái között. Hátborzongva olvashattuk hadijelentésekben ezekről a katonákról, hogy hetekig gyalogoltak ordító hidegekben, háltak Isten szabad ege alatt és éltek néhány száritott halon, amit rongyos zsákjukba dugott a hadvezetés. Kinek ne jutott volna eszébe ekkor a középkor sárga áradata, amelynek végső hullámai éppen a magyar bástyán törtek meg? Európa akkori szervezkedése és az akkori történelmi formák között lehetséges hivatástudata is feltalálható ma, különösen a gyilkos keleti áradatot testükkel feltartó népeknél, elsősorban természetesen nálunk, magyaroknál. Árulói is voltak Európának már akkor is szép számmal, éppen úgy, mint ma Anglia és társai. Akkor is folyt kicsinyes taktikázás, mert egyeseknél teljesen hiányzott a látóhatár és valósággal homokba dugták fejüket a fenyegető veszély előtt. Nem sóhajtoztak-e nálunk is abban az időben és azóta is sokan úgy, hogy nekünk össze kellett volna fognunk a keleti „rokonokkal”? Nyugat ellen? Csak a kereteket kell megváltoztatni és a „kelet” felé kacsintgató elemek rejtett céljaira kell egy kis leleplező fényt vetni s mindjárt látni fogjuk, hogy a modern Batu kán rajongói éppen úgy, mint a történelmi előd hívei a kereszténység megdöntését remélték és várták.

De mehetünk tovább is. Az a nagy aposztázia, amelynek első hulláma a humanizmus, a reneszánsz indította el s amelynek erőteljes és határozott lökést a német vallási forradalom adott, a „felvilágosodás” szellemi sikján és a francia forradalom örült forgatagában hozta meg virágait, de gyümölcsét csak most érnek meg. Ami az Istentől való fokozatos eltávolodás útján közel öt évszázad alatt lassu fejlődésben, vagy gyorsabb kialakulásban történelmi formát, létet öltött, az most mind egyszerre támadt fel, állt harci rendbe és vivja sántái erővel, nyílt vagy alattomos taktikával az Isten-hit állásait. Még azt sem mondhatjuk, hogy két szembenálló táborról van szó, amikor erről az apokaliptikus küzdelemről beszélünk. Hosszú évszázadok tévedéseinek, árulásainak és hi-

báinak kibogozhatatlan szövevénye lett a modern élet minden síkja s aki itt teljesen történetitlen magatartással csak a felszínen akar kuruzsolni, csak tüneteket lát meg, csak „kenyereket akar adni”, csak „szabadságot akar biztosítani”, csak „egyéni poldogulásokat akar körülbástyázni”, az csak a zavart növeli és a kérdések gyökeres és végső megoldását odázza el.

Nincs tehát két tábor, nincs két front, amikor az igazság és a gonosz harcáról beszélünk. Örült kavargásban vegyül össze a ma emberének életében minden, ami hosszú századokon át észrevétlenül felszivódott gondolkodásába, érzéseibe sőt még ösztöneibe is és így életstílusá, életformává vált számára. Minden alapvető tévedésnek meg van a maga tudományos, történelmileg is kialakult rendszere, prófétája, jelenkori apostolgárdája és hívőserége. A többszázéves aposztáziát nyílt és burkolt, tudatos és tudatlani tevékenységgel védik és terjesztik tudományokban, irodalomban és művészetekben. Az ember, s itt beszéljünk most az európai emberről, tehát magunkról is, belekábult a zűrzavarba s ez a kábulat, ez a tájékozatlanság most már állandó életformája kezd lenni.

Az európai szellemi élet így egy hatalmas szanatórium képét öltötte magára. Olyan ez a szanatórium, mint a nagyvárosok gazdagjainak épített „pihenő”. Egy kicsit kórház, egy kicsit kéjlek, egy kicsit nyaraló, egy kicsit otthon s egy kicsit a diszes kripta előszobája. Vannak meghitt sarkai, szobái, termei, de vannak utalt, büzös zugai is. Van benne illatosított levegőjü folyosó, süppedő szőnyegek elhaló lépés, de van éterszag és a jodoform büze is elterjeng néha. Divatos háziruhákban, raffináltan hanyag háziassággal és otthoniassággal járkálnak, csoszognak benne a „beteg”, egymást látogatják és minden idegszálát igénybevevő alapossgággal számolnak be egymásnak a szekrény tetejére tévedt porszemről és egybekről. Vannak ebben a szanatóriumban nagynevű professzorok, körülrajongott csodadoktorok, ügyes kuruzslók, szürke kis orvosok, ápolók, kis cselédek és portások. Az egyik kezét simítja végig a „beteg” homlokán, a másik biztató szót mond, a harmadik csillogó szemüveggel aggodalmaskodik és homlokát ráncolja a negyedik csodaszert ad, az eredmény pedig mindegyiknél ugyanaz. A „beteg” gyógyul, de soha sem hagyja el a szanatóriumot, mert „betegsége” életformája lett, a szanatórium pedig megszeretett, megkedvelt otthon.

Ilyen szanatórium tehát az európai ember szellemi élete. Talán a francia forradalom előtt kezdték meg az építést s azóta sokan építettek hozzá egész szárnyakat és sok nagynevű csodadoktor örökölte meg benne a nevét. Azóta minden szellemi eltévelyedés, minden lélekkuruzslás, minden gondolkozásbeli elferdülés itt adott egymásnak találkozót. Voltaire éppen úgy professzora ennek a szanatóriumnak, mint Freud, a sexualpatológia. Marx-Mordechai neve éppen úgy cseng falai között, mint a kapitalizmus nagy úttörője. S a hatalmas épületrendszerben éppen úgy felépítettük mi is a magunk magyar szárnyát, mint a többi nemzetek a magu-

két. Látogatába éppen úgy eljártunk másokhoz, mint ahogy mások is eljártak hozzánk. A mi kis szárnyunknak is éppen úgy megvan a története, mint a többieknek. Maradt nálunk is hagyaték a felvilágosodás idejéből, a korai liberalizmus és kezdő szabadkőművesség korából, a liberális és zsidó virágzás évtizedeiből. Most is vannak csodadoktoraink. Betegesen energált polgári iróink szellemi nyálkával árasztják el tájainkat, amikor tűzben és vasban, vérben és könnyben új világ fog az idő méhében. Homlokukat simogatnak, meghatottságtól remegő szavakat sugdosnak raffinált kéjenceknek és küzdelmes lét előtt megbuvó puhányoknak akkor, amikor minden kart acélossá kellene edzeni és minden kimondott szót orkánná, fergetéggé kellene fokozni. Aporodott kórházlevegőt szaporítanak akkor, amikor minden tudóknak az Isten szabad levegőjén kellene tágulnia és minden szemnek a kék végtelenben kellene keresnie a célokat és utakat. Utálatos macskazugokkal vesződnek

akkor, amikor új, szédtően új és nagy terveket kellene kovácsolni és új életépületeket kellene emelni. Arról nem is beszélünk, hogy a kis cselédek, hetesek és portások milyen áhitattal lesik a nagy kuruzslók minden szavát, mozdulatát és milyen babonás tisztelgetel rebegik el utánuk a „kinyilatkoztatásokat”. Csak figyeljük meg, hogy milyen szolgálai „tűzzel és lelkesedéssel” hirdetik, vallják és védik a szellemi élet kis cselédei, portásai a nagy polgári lámák tanait és eszméit!

Mit is kezdjünk hát ezzel a nagy átokkal, ezzel a minden egészséges kezdeményezést megrögző nagy szanatóriummal? Bontsuk le takarításuk el még a nyomát is, vessük be sóval a helyét, kergessük szét minden naplopóját, minden világszáló kuruzslóját és adjuk vissza az életnek a sok képzelt betegét. Ugy sem áll már a szanatórium minden szárnya. Ne legyen a mi nemzeti szárnyunk az utolsó.

Utóvégre is: aki nem tud majd megélni szellemi szanatóriuma nélkül, kaphat valóságos szanatóriumot minden fajtából akárhánnyal. Ezeket meghagyjuk a polgári kultúra megszállottjainak. De a masikat, azt a nagyot bontsuk le, amíg nem késő!

Nyilatkozik a Nagyvárad Kereskedelmi Csarnok tűzifakereskedő szakosztálya a tűzifaellátás ügyében

Tiltakoznak a fakereskedők a feketézés vádjá e' en

A Nagyvárad Kereskedelmi Csarnok, mint a keresztény kereskedők érdekképviseleti szervének tűzifakereskedő szakosztálya szakosztályi ülésén foglalkozott a tűzifakereskedők ellen a közönség köréből elhangzott alaptalan támadásokkal.

A rideg valóság a következő: Nagyvárad város területére egy hónap leforgása alatt 150 vasuti kocsi fa érkezett, ebből magánfogyasztás céljaira 140 vasuti kocsi tüzelőfa osztott ki.

Nagyvárad lakosainak a száma 90 ezer lélek és ez a lélekszám kb. 20.000 család kötelekében él. Egy családnak átlagosan a minimális — nyári időszakot véve alapul — havi tüzelőfa szükséglete 0.5 ürköbméter fa, így Nagyvárad lakosainak tüzelőfa szükséglete havonta 10.000 ürköbméter fa és ez a mennyiség pedig vasuti kocsiakra átszámítva 500 vasuti kocsi rakományt tesz ki. Ezzel szemben 1 hónap alatt beérkezett Nagyváradra 150 vasuti kocsi fa, amely elegendő 6.700 család ellátására. Tehát ellátatlanul marad 13.300 család.

Ha alapos előtanulmánnyal íródtak volna a tűzifakereskedőket támadó levelek, amiket egyesek a lapokhoz intéztek, úgy a fentebb mondottakai is mérlegelni kellett volna és ilyen mérlegelés után nem írta volna meg Fekete József úr az egyik helyi lap május 17-i számában azt a tényt, hogy van fa, az is fekete áron kapható.

A Nagyvárad Kereskedelmi Csarnok tűzifakereskedői az ilyen hangon és alaptalanul gyanúsító újságcikkek ellen tiltakoznak és kijelentik, hogy feketén árusító tűzifakereskedő nincs, azonban ha mégis akadna ilyen közöttük, akkor kérik, hogy a nagyközönség köréből ne általánosító hangu vádaskodások hangozzanak el, hanem tessék bátran névvel,

vagy esetleg nevekkal előállni, mert legelső sorban maguk a Nagyvárad Kereskedelmi Csarnok tűzifakereskedői lesznek azok, akik maguk közül kiértják ezeket a parazitákat.

A Nagyvárad Kereskedelmi Csarnok tűzifakereskedő szakosztályának elnöksége.

Dr Medvigy Gábor előadása a jogászegyletben

A jogászegylet előadásorozatában a nyári szünet előtti utolsó előadást dr Medvigy Gábor, kir. ítélőtáblai tanácselnök tartja május 29-én, szombaton délután 6 órakor, a Városháza közgyűlési termében.

Tárgya: a per és az ügyvéd. Talán szokatlan, hogy bíró értekezik erről a témáról, de mindnyájan tudjuk, hogy dr Medvigy Gábor évtizedeken át egyik legbecsültebb tagja volt a nagyvárad, majd a megszállás éveiben a budapesti ügyvédi testületnek és tagja a bírói és ügyvédi vizsgálobizottságnak.

Hosszu évek ügyvédi és bírói gyakorlatából leszárt tapasztalatait mondja el dr Medvigy Gábor ma már, mint magasrangú bíró.

Bizonyosak vagyunk abban, hogy a közönség, mely az előadást nagy érdeklődéssel kíséri, várakozásában nem fog csalódni.

Az előadáson a jogászegylet minden tagja részt vehet, de más érdeklődőket is szívesen látunk.

Olvassa és terjessze a Magyar Lapokat

Megjelent a polgármesteri rendelet a július-szeptemberi élelmiszerjegyek kiosztásáról

A Közelelmezési Hivatal tisztviselői végzik a kézbesítést. Hol vehetik át jegyeiket az Őssi-telep, a Hegyközség és a külterületi rész lakosai. Felszámolások június 25-től 30-ig betűrendi beosztásban

Nagyvárad thj. város polgármestere 3123—1943. k. é. szám alatt az alábbi hirdetményt adta ki:

Az 1943. évi július hó 1-től 1943. évi szeptember hó 31-ig érvényes cukor-, liszt-, kenyér- és zsirjegyek kiosztása tárgyában.

Az 1943. évi július hó 1-től 1943. évi szeptember hó 30-ig szóló élelmiszerjegyek kiosztása alkalmával a rendes kiosztású, 12 hétre szóló cukor-, liszt-, kenyér-, zsír és petroleumjegyek kerülnek kiosztásra.

Fentemlített élelmiszerjegyeket házról-házra a Közelelmezési Hivatal tisztviselői fogják a háztulajdonosoknak, illetve megbízottak részére kikézbenteni folyó évi július 5-től, kivételt képeznek az Őssi-telep, a Hegyközség és a város külterületi részei.

Az Őssi-telep lakossága az Őssi-telepi állami elemi iskolában, az alatt felsorolt napokon, a következő sorrendben vehetik át a fentemlített élelmiszerjegyeiket:

1943 június 15-én: Akác, Alkotmány, Ambrus Zoltán, Álmos vezér, Bajnok, Bánk Bán, Berzsenyi Dániel, Bulesz vezér, Czenczi kertész, Csatlós, Csányi László, Darányi Ignác, Dávid Ferenc és Doberdó-utcák;

1943 június hó 16-án: Ecsedi István, Eski, Előd vezér, Ferdényi Ferenc, Gaál Mózes, Géza fejedelem, Hajdu vezér, Hét vezér, Himffy, Huba vezér, Isaszegi, Isonzó, Honvéd, Ipolyi Arnold, Janus Panonius, József Nándor és Katona József-utcák;

1943 június 17-én: Keszthelyi Zoltán, Klebelsberg Kuno, Konti püspök, Kosztolányi Dezső, Krizsa János, Miklós és Nap-utcák;

1943 június hó 18-án: Mester, Nefelejts, Nyár, Ond vezér, Pékár Gyula Reviczky Gyula, Roham, Sipos Orbán, Székely hadosztály, Taksony fejedelem, Tass vezér és Tárkányi emlék-utcák;

1943 június hó 19-én: Töhötöm vezér, Thököly, Tulipán, Tüzharcosok tere, Vadász, Vajdahunyad, Virág Benedek, vitéz Zagoni Dezső és Őssi állomás.

A Hegyközség lakossága a Ritoók Zsigmond-utcai állami elemi iskolában, az alatt felsorolt napokon, a következő sorrendben vehetik át a fentemlített élelmiszerjegyeket:

1943 június hó 15-én: Vörösmarthy Mihály, Toborzó, Toroczko és Úteg-utcák;

1943 június hó 16-án: Golgota és Kálvária-utcák;

1943 június 17-én: Homonna, Nagy Ite, Petőfi Sándor Brósz Frigyes, Koch Róbert, báró Korányi Frigyes, Semmelweis, Sip, Bölöny Sándor, Kunz Aladár, Bosnyák, Honterius, Flórián, Calagonya és Szerenese-utcák;

1943 június 18-án: Heszai, Szép Ilona, Benedek Elek, Szent Gellért, Gyimes, Ősvény, Hecsesi Márton, Gorove István, báró Jósika Miklós, Juhász Gyula és Koszoru-utcák;

1943 június 19-én: Alsőköröscsodát, Izabella, Seregély, Nemes, Csillaghegyi-ut, Tárnok, Csapaki, Muskáti Felsőörögoldal, Feresi Gábor Csudor, Bakócz Tamás, Apolló, Alsőörög-

rögoldal, dr Székely István, Kissötét-ág és Ostrom-utcák;

1943 június hó 21-én: Nagysötétág Felsőnagysötétág, Felsőtrökölymérő, Szanaotórium-ut, Alsótrökölymérő, Méhes, Uzsoki, Bakator, Tavasz, Vadvirág, Napsugár, Széna, Pipa és Kikelet-utcák;

1943 június 22-én: Alsódorogós, Csobánc, Sövény, Mogyoró, Felsődorogós, Pengő, Cseria, Tölgyfa, Kun, Szüret, Barack, Bolgár Almás, Szilvás, Sáros, Kigyó, Ujperces és Horthy István-telep utcák;

1943 június 23-án: Bihari-ut, Buza, Rozs, Őrnagy, Ördöngös, Százados, Werdi, Pályi-ut, Réti Károly, Sztupasikátor, Kadarka-ut, Ritzkó, Érmel-leki, Röntgen, Mélyárok, Badacsonyi, Puttony, Szedő, Rác Mihály, Aranyhegyi-ut, Szokoly Tamás, Sátor, Aranyoldali, Ferenczi István és MÁV fűtőház-utcák;

A külterületi rész lakossága: a Vitéz-utcai állami elemi iskolában az alatt felsorolt napokon, a következő sorrendben vehetik át fentemlített élelmiszerjegyeiket:

1943 június 16-án: Gróf Apponyi-fasor, Botond, Bendeguz, Balogh Ádám, Bessenyei György, Bezerédy Imre, Családvédelem Csongor és Damjanich-utcák;

1943 június 17-én: Fecske, Fogoly, Galamb, Gönczi Pál, Gyöngytyúk, Hadapród, Honvéd, Hattuy-utcák;

1943 június hó 18-án: Igló, Jávoroka Ádám, Jurisich Miklós, Káthy Lajos, Madár, Mocsár, Prohászka Ottokár, Majláth Gusztáv és Lehel-utcák;

1943 június hó 19-én: Rulikovszky, Magyar, Sándorffy József és Sölyom-utcák;

1943 június hó 21-én: Tilinkó, gróf Tisza István és Bem-utcák;

1943 június 22-én: Wagner Richárd, Varju, Vitéz, Zrinvi Miklós és Városhíd-utcák.

Az élelmiszerjegyek a fent megjelölt helyeken, naponta reggel 8 órá-tól délután 2-ig vehetők át a háztulajdonosok, illetve megbízottaik által. Minden háztulajdonos, illetve megbízottja a jegyek átvételére köteleles magával hozni a lakók hatósági nyilvántartását valamint minden személyi rendőrségi lakásbejelentési törzslapját, melyek felmutatása ellenében az élelmiszerjegyek átvehetők. Az átvett élelmiszerjegyek 24 órában belül kiosztandók a ház lakóinak. Az átvételt a kísérő jegyzéken köteleles az átvéző lakó elismerni.

Értesítem a város közönségét, hogy az államilag kinyomatott, zöldszínű cukorjegyekért darabonként 6 fillért és a piros színű cukorjegyekért darabonként 10 filléres térítés fizetendő. Felhívom a háztulajdonosok, illetve megbízottaik figyelmét, hogy az általuk kezelt ház nyilvántartó könyve hármikor a kézbesítést végző tisztviselőknél rendelkezésre álljon.

Egyben értesítem a város lakosságát, hogy a felszámolásokat Nagyvárad thj. város Közelelmezési Hivatala családnev kezdőbetűje szerint a következő sorrendben fogadja el:

1943 június 25-én 8—13 és 17—19 óráig A—I betűvel; 1943 június 26-án 8—13 óráig K—S betűvel; 1943 június 28-án 8—13 és 17—19 óráig Sz—Zs. betűvel kezdődő nevek 1943 június hó 30-án a fenti napokon elmaradtak élhetnek felszámolással.

A háztulajdonosok, vagy megbízot-

Milyen foglalkozási ágakban keresnek munkát és találnak elhelyezkedést a munkanélküliek

Felére csökkent a tavasz folyamán a munkakeresők száma

(Nagyvárad.) A nagyvárad állami Munkaközvetítő Hivatal (Szilágyi Dezső-utca 28.) május hó 26-án kelt kimutatása szerint, az elmúlt héten elhelyezett 84 egyént.

Jelenleg foglalkozást kaphatnak:

1 villanyyszerelő, 2 vízvezeték-szerelő, 2 kádár, 1 kazánkovács, 1 timár, 4 asztalos, 3 kovács, 2 szabó, 3 vasztergályos, 2 mindenes leány, 2 bejáró takarítónő, 3 mindenes szakácsnő, 3 mindenes szolga, 3 nap-számos.

Foglalkozást keresnek:

19 ipari szakmunkás, 24 gyári, be-tanított és egyéb segédmunkás, 5 üzleti alkalmazott, 4 tisztviselő, 5 min-

denes szolga, 12 mindenes leány, 12 bejáró takarítónő, 3 mindenes szakácsnő, 2 varrónő, 1 mosó-vasalónő, 1 köcsis.

Betöltendő tanonc-helyek:

1 cipész, 1 faesztergályos, 1 ko-

vács.

Foglalkozást kereső ipari szak-

munkások:

Asztalos 1, hognár 2, cukrász 2, gépész 2, kovács 1, kőműves 1, lakatos 5, molnár 1, sütő 1, nőiszabó 2, szállodai munkás 1, szobafestő 1, üveges 1, villanyyszerelő 1.

A közvetítés teljesen ingyenes. Munkakeresők személyesen jelentkeznek.

Megkezdtek a június havi kenyérpótjegyek kiosztását

Mindenki köteles munkaadói igazolványt vinni magával

Nagyvárad thj. város polgármestere 3120—1943. k. é. szám alatt az alábbi hirdetményt adta ki:

A folyó évi június havára érvényes 35 dkgr-os, nehéz testi munkásoknak járó kenyér pótjegyek kiosztását folyó hó 27. napján kezdi meg a Közelelmezési Hivatal (Szaniszló-utca 15. sz. a.) A jelzett kenyérpótjegyek kiosztása munkaadói igazolványok ellenében történik. Az öt-

vagy ötnél több munkát foglalkoztató üzemek és vállalatok munkaadói igazolványukat két példányban, névjegyzék kíséretében adják be a Közelelmezési Hivatalhoz. Hangsúlyozni kívánom, hogy a május havi fejlapok ellenében nem ad ki kenyérpótjegyet a Közelelmezési Hivatal hanem csak munkaadói igazolványok ellenében.

Két fiatalkoru több, mint 18 gazdátlanul hagyott kerékpárat lopott össze a városban

Eljárás indult az orgazdák ellen is

Nagyvárad, május 27. A nagyvárad rendőrkapitányság hosszas nyomozás után csütörtökön reggel elfogott két fiatalkoru suhancot, akik beismerték, hogy az utóbbi időben elkövetett kerékpárlopásokat ők követték el. Kihallgatásuk alkalmával elmondották, hogy a gazdátlanul hagyott kerékpárokat rendszerint a különböző városi hivatalok elől lopták el, de sorbavették a forgalmasabb utcákat is.

A fiatal tolvajok a kerékpárokat le-szerelték, a gumikat és értékesbb részeket pedig külön-külön adták el, míg

a vázakat eldobták. Mintegy 18 orgazdát neveztek meg, akik ellen a rendőrség megindította az eljárást. A rendőrség garnadával fekszenek a szétroncsolt vázak, melyeket tulajdonosai alig-ha tudnak kiválogatni.

Beismerték a tolvajok azt is, hogy betörték a Torna-utca 2. szám alatt lévő Kühne-gépgyár nagyvárad lerakatába és onnan 1000 pengő értékű kerékpáralkatrészt és 100 pengő készpénzt loptak el.

A fiatal tolvajokat átadják a fiatalko-ruak bíróságának.

Papp Margittól butor aranyat ér, hiszen örök érték

Kiállítás:

Rimanóczy-u. 8.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD,
 SZILÁGYI DEZSŐ-UTCA 5 SZÁM.
 Telefon: 12-27.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 38.40,
 félévre 19.20, egy óra 3.20 pengő.
 Postatakarékpénztári csekk számlánk
 száma: 72.301.
 Kéziratokat nem adunk vissza

A városi kezelési tisztviselők kinevezése. Nagyvárad, május 27. A városi kezelési tisztviselők véglegesítése ügyében a polgármester megbízta Borbély Dezső főjegyzőt, hogy a kinevezésekre tegye meg az előkészületeket. Rövidesen megtörténik a tisztviselők származási és képesítési irattal felülvizsgálása, úgyhogy a kinevezésekre, amelyek a polgármester eszközöl, június első napjaiban sor kerül.

Képviseletti magát a város a Magyar Munka budapesti szobrának leleplezésén. Nagyvárad, május 27. A Nemzeti Munkaközpont meghívta a város vezetését a Magyar Munka budapesti szobrának a leleplezésére, amely június 6-án lesz. A polgármester Daló Gyula tanácsnokot küldötte ki, hogy a városot képviselje ezen az ünnepségen.

Felemelték a tanonciskola óraadóinak tiszteletdíját. Nagyvárad, május 27. Az iparügyi miniszter felemelte az iparos tanonciskola óraadóinak tiszteletdíját 75 pengőről 100 pengőre. Ennek alapján a polgármester értesítette a nagyvárad iparos tanonciskola igazgatóját, hogy az óraadók díját január 1-től visszamenőleg felemeli és a különbözetet kiutalja.

Levente-nap június hatodikán. Nagyvárad, május 27. Június 6-án levente-nap lesz, amely a nagyvárad ifjúság nagyarányú megmozdulásának igazkodik. A program összeállításán most fáradozik a Levente Egyesület vezetősége.

UJ ILLATSZERTÁR. Modern illatszertár nyílt az összes különlegességekkel Rimanóczy-utca 6. szám alatt. Tulajdonos: Schreierné Schenker Jolán.

A Bihar Egyetel turista kirándulást rendez május hó 30-án Püspök-fürdő, Lukács Odón barlang (Geyzir csatorna), Félix-fürdőbe. Találkozás vasárnap reggel 8.10 órakor induló vonatnál a nagyállomásonál, csatlakozás Várad felé. Felkérjük a résztvevőket, hogy minden kirándulásra igazolványaikat hozzák magukkal. Turavezetők: Gyenge István és Nagy Gyula.

Nehéz lélegzésre hajlamos, elhízott egyének számára, akiknél a rendszeres és könnyű székürítés fokozott fontossággal bír, a természetes „Ferenc József” keserűvíz csaknem nélkülözhetetlen házi szer, mert hashajtó hatása gyors és biztos, enyhe és kellemes. Kérdezze meg orvosát!

Felemelik a dohányárakat Bulgáriában. Szófiából jelentik: (MTI) A minisztérium határozata alapján május 26-tól kezdve felemelték a dohányárakat Bulgáriában. Az áremelkedés 20 darab közepes minőségű cigarettánál 2 levát (kb. 10 fillér) jelent. A dohányárakat is ennek megfelelően emelték.

Sok áldozata van a fagázzal hajtott kocsiknak. Stockholmból jelentik: MTI A fagázzal hajtott gépkocsiknak eddig több mint 2000 ember áldozata van, többé-kevésbé súlyos gázmérgezések.

Óriási meteor Kassa felett, Kassáról jelentik: (MTI) Kassa felett május hó 24-én éjjel óriási meteort láttak.

Földrendést jeleztek, Jénából jelentik: (MTI) A Német Távirati Iroda jelenti: A jénai földrendést jelző intézet műszerei földrendést jeleztek, amelyek központja valószínűleg a kínai tenger lesz.

Rendelet az építési munkák hasznokulcsáról. A MTI jelenti: A Budapesti Közlöny csütörtöki száma közli a közellátási miniszter rendeletét az építési munkálatoknál alkalmazható legmagasabb hasznokulcs használatáról.

Súlyos büntetés árulárjelés miatt. Kolozsvárról jelentik: (MTI) A kolozsvári törvényszék uzsorabirosga Ulrich Ernő kolozsvári vendéglőst árulárjelés miatt 25.000 pengő pénzbüntetésre ítélte nem jogerősen

Varrógépet
 veszek eladok javítok
JAKAB
 Kossuth-u. 5. sz. Telefon 23-30.

A toll zárolása

A tollforgalom terén az utóbbi időben visszas jelenségek voltak tapasztalhatók, részint amiatt, hogy nagymennyiségű, erősen kifogásolható minőségű toll került forgalomba, amiért azután a kivétel is akadoni kezdett, másrészt pedig azért, mert a tollkereskedelemből kikapcsolódott egyének vásárolták össze a tollat s így a legális kereskedelem nem tudott áruhoz jutni. Ezen az állapotot segít a kormány rendelete a tollforgalom szabályozásával. A kormány rendeletével kapcsolatosan megjelent a földművelésügyi miniszter rendelete. A földművelésügyi miniszter rendelete megállapítja a baromfitoll, a baromfipehely és a tépelt toll fajtáit, szabályozza, hogy baromfitollat milyen eljárással szabad tisztítani és kezelni, melyen tollat lehet forgalomba hozni, majd pedig kimondja, hogy a tollat tilos különböző eljárásokkal, vagy beavatkozással úgy megváltoztatni, hogy az a toll tulajdonságára hátrányos legyen. A kereskedelemügyi miniszter rendelete értelmében a termelőt kivéve mindenki, akinek birtokában 50 kg-ot meghaladó tollkészlet van, köteles egész készletét a Magyar Tollkiviteléi Egyesüléshez a rendeletben csatolt mintának megfelelően bejelenteni. A bejelentési kötelezettség alá eső készletet zároltnak tekintik és azt felhasználni, illetőleg forgalomba hozni csak a Külkereskedelmi Hivatal rendelkezései szerint szabad.

Most jelent meg:

Dr. Eröss Alfréd
 összeállításában:

Egyház és élet
 erdélyi katolikus évkönyv.

Ara: 6 P.

Beszerezhető a Magyar Lapok kiadóhivatalánál.

Zsigray Juliánna. regényéből készült,
 ezer ötlettel átszőtt bűbajos vígjáték

TILOS A SZERELEM

Főszerepben: Kelemen Éva, Vaszarv Piri, Somgyi Nusi, Maklár, Pethes, Halmay.
 Bemutató, szombaton az APOLLO-ban

Pénteken, 3 és 5 órakor utoljára: **Erdély kapuja**

BELVAROSI Pénteken utoljára! Csak 16 éven felülieknek!

Viharos éjszaka

Szellemes, ragyogó vígjáték.

Péntektől:

Nosztii fiu esete Tóth Marival

Jávör, Szörényi, Rajnay, Simor, Kis Manyi, Maklár.

A „KATYI” testvérfilmje! A vígjátékok királya!
 Édes, zenés, humoros, szellemes, kellemes!

Szerencsés flótás

Főszerepben: Tolnay Klári, Szilassy, Latabár, Bilicsi és Maklár

Diszsbemutató pénteken a CASINO-ban

Csütörtökön utoljára: **A 111-es**

KORONA Filmszínház Péntektől:

Az első randevu

Danielle Darieux legnagyobb alakítása!
 A kacagó fiatalság, a pezsdülő jókedv ragyogó filmje!

Csütörtökön utoljára:

EGY SZOKNYA, EGY NADRÁG

Bolgár lapok a magyar-bolgár barátságról

Szófia. (MTI): A Slovo keddi száma „Fegyvertársak” címmel cikket közöl Lukas Konstantin vezérkari főnök magyarországi látogatása alkalmából.

— Lukas altábornagy magyarországi látogatása — írja a lap — nemcsak egyszerű udvariassági látogatás volt, hanem a bolgár részről mélyen átértett barátság szintje kifejezése. A magyar-bolgár barátság a mult világháboru utáni időkhben erősödött meg ilyen mértékben a keserű megpróbáltatás napjaiban, amikor Magyarország magasra emelte a revízió zászlóját és reményt hozott mindazoknak, akiket porbasújtottak a párisi környéki békék.

— A magyar hadsereg magas színvonalon áll és örömmel látjuk, hogy Kö-

zépeurópa egyik legerősebb állama éppen Magyarország. A felelős kormányzatok bizonyára mindent el fognak követni, hogy szorosabbra fűzzék a két ország közötti kapcsolatokat, mert így kívánja a magyar és a bolgár nép jól felfogott érdeke.

A Dnyesz című lap szerdai száma „Régi barátok” cím alatt vezércikket közöl, amelyben hasonló meleg hangon emlékezik meg Lukas bolgár vezérkari főnök magyarországi látogatásával kapcsolatban a magyar-bolgár barátságról.

Szabó Ferenc GYORSIRÓ. és GÉPIRÓISKOLAJA, Nagyvárad, Sal Ferenc-utca 12. (Eng. szám 3329/1941.-42.) Vidékieknek vasúti kedvezmény. — Telefon: 29-78.

Hölgyek! Urak! Leányok! Fiúk!

Kerékpár kölcsön kapható!

Egész napra! Fél napra! Orára is!

Fülöp Károly

Rádió és kerékpár kölcsönző vállalat a kölcsönző kerékpár iskola! Rákóczi-út 31 sz.

Telefon: 25-75
 Hivatalos órák: reggel 8-tól este 8-ig
 Mindennemű felvilágosítást készséggel nyújt szóban és telefonon a kölcsönző vállalat.

Telefon: 25-75

Biharvármegyei Közléti Szövetkezet

154—1943. BKSZ. szám.

Versenyvármegyei hírdetmény

A Biharvármegyei Közléti Szövetkezet igazgatósága a vármegye területén építendő ONCSA és árvizes épületek asztalos munkálataira nyilvános versenyvármegyei hírdetést kiad.

1943. évben 103 ház asztalos munkáját készített el.

Az ajánlatok beadási határideje. 1943. június 7. délelőtt 10 óra. A beérkezett ajánlatok felbontása ugyanazon déli 12 órakor. A versenyvármegyei hírdetési helye a Biharvármegyei Közléti Szövetkezet irodahelyisége (Vármegyháza épület).

A munkálatok költségei szabályszerűen biztosítva vannak.

Az ajánlattevéssel szükséges költségvetési űrlap, rajzok, feltételek a szövetkezet irodahelyiségében szereshetők be, hétköznapokon délelőtt 11—13 óra között.

Ajánlatot akár az összes munkára, akár a különböző iparágakhoz tartozó munkákra külön-külön (asztalos, mázó) lehet megtenni.

A határidő után érkezett, vagy a feltételeknek meg nem felelő ajánlatokat figyelembe nem veszünk.

Ajánlattevő nyilatkozni köteles, hogy az 1939. IV. t. c. hatálya alá nem esik — hasonló nagyobb munkát már végzett és hogy iparigazolványral rendelkezik.

A Közléti Szövetkezet fenntartja magának azt a jogot, hogy a munkálatok odaítélésénél a beérkezett ajánlatoktól függetlenül saját belátása szerint döntson, többek között azt is, hogy a munkákat esetleg több ajánlattevő között megossza.

Nagyvárad, 1943. évi május hó 26-án.

Dr. Osvald János s. k. alispán elnök h.

RÁDIÓ

PÉNTEK, MÁJUS 28. Budapest I.

- 5.40 Üzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
- 6.40 Ebresztő. Torna.
- 7.00 Hírek. Közlemények. Reggeli zene.
- 10.15 Weidinger Ede szalonzenekara.
- 11.15 Zenekari művek.
- 11.40 Emlékezés Rákóczi Sziáre
- 12.16 Mellez Béa zenekar.
- 13.30 Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
- 14.00 A Folyamok füvészzenekara.
- 15.00 Fűz Matild énekel.
- 15.25 Közvetítés. Aréna-faláról.
- 15.55 Pertis Jenő cigányzenekara.
- 17.00 Tűz s. viz körül. Történelmi játékok.
- 17.30 Gógló filmfelvételek énekel.
- 17.50 Sportközlemények.
- 18.00 Német háborúmnak.
- 18.20 Adám Jenő népdalfőlőrája.
- 19.00 Vitéz Fűz Lajos előadása.
- 19.15 Az „Új magyar zeneművek hetek” május 24-ki megnyitó hangversenye.
- 21.00 Látogatás Szóly István festőművésznél.
- 22.10 Táncczene.
- 22.50 A rádiózenekar műsorából.
- 23.25 Tánccoló billentyűk.

SZOMBAT, MÁJUS 29. Budapest I.

- 5.40 Üzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
- 6.40 Ebresztő. Torna.
- 7.00 Hírek. Közlemények. Reggeli zene.
- 10.15 Könnyű muzsika.
- 11.15 Katona Lajos énekel.
- 11.40 Dr. Vitéz Tölz Gyuláné előadása.
- 12.10 Sovinszky László szalonzenekara.

- 13.30 Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
- 14.00 Gáspár Lajos cigányzenekara.
- 15.00 Művészlemez.
- 16.00 Vitéz Garamszeghy Sándor előadása.
- 17.00 Magyar nóták.
- 17.45 Mezey Mária verseket mond.
- 18.00 Táncczene.
- 19.00 A rádiózenekar műsorából.
- 19.15 Hangképek innen-onnan.

- 19.40 Csathó Kálmán ösevegése.
- 20.05 Vidám zenés hétvége.
- 22.15 A Budapest honvéd őrszólój zenekara.
- 23.10 Német kedvenceink énekelnek.

Budapest II.

- 18.50 Mezőgazdasági félóra.
- 19.15 A debreceni Egyetemi Ifjuság irodalmi estjének közvetítése.

Férfiruhákat, használtakat MOLNÁR használatra üzletében Bémer-tér 1. (udvarban.) Hívásra házhoz jövök.

16 ezer pengő megfizetésére kötelezte a Tábla a Moskovits-örökösöket az Egyesült Bankkal szemben

Nagyvárad, május 27. Még 1923-ban történt, hogy a „Lica” fakitermelő vállalat, melynek részvénytöbbsége néhai dr. Moskovits József tulajdonát képezte, fizetési nehézségekbe került. Fizetési köptelenné válván, a „Lica” megegyezést kötött a hitelezőkkel arról, hogy kimondja a felszámolást, a hitelezőket pedig felkéri, küldjenek delegátusokat a felszámoló bizottságba, s ennek ellenében a hitelezők addig, amíg a felszámolás lebonyolítását nem nyer, fizetési haladékot adnak a vállalatnak. Megegyezés történt arra nézve is, hogy a hitelezők egyenlő arányban fogják elosztani követeléseiket a befolyt összegektől.

Dr. Moskovits József a „Lica” tartozásáért 3 millió lei erejéig váltókezeseséget vállalt az Egyesült Bankkal szemben. Amikor a felszámoló bizottság befejezte munkáját és kiderült, hogy a hitelezőknek egy fillér sem jutott az Egyesült Bank az említett váltókezeseséből 500 ezer lei erejéig pert indított dr. Moskovits József örökösai ellen azon a címen, hogy Moskovits kezességét vállalta a tartozásért. A Moskovits örökösök váltókifogását elutasították, azzal érvelvén, hogy a felszámoló bizottsági tagok hűtlenül jártak el a vagyon kezelésében. Így: egy rendkívül értékes kisvasutat az érték egyhatederét adták el; hogy nagymennyiségű kitermelt fát előnyösebb ajánlat mellett majdnem fele áron adtak el; egy akkor alakult nagyváradi fakereskedő cégnek; hogy a részvényeket egy más vállalatnál fennálló érdeklőséggel kapcsolatban szintén jóval értékön alul adták el; alaptalan ügyvéd költségeket fizettek ki nagy összegekben, stb. s ezért állott elő az a helyzet, hogy a hitelezőknek semmi sem jutott, jóllehet a hitelezők szakértője a felszámolás megkezdése előtt 22 millió leire becsülte a vállalat vagyonát.

Az Egyesült Bank ezzel szemben arra az álláspontra helyezkedett, hogy a váltóper keretében nem érvényesíthető olyan kifogás, mely a felek megállapodásával nincs kapcsolatban s a felszámoló esetleges hűtlen eljárásáért az Egyesült Bank nem felel, mert a hitelezők nem vették át a „Lica” vagyonát, hanem a likvidációra hanem csak megbízottakat küldtek ki a felszámoló bizottságba. Dr. Moskovits József örökösai is tagjai voltak a felszámoló bizottságnak s nekik nem lett volna szabad megelégedniük egyszerű tiltakozással, hanem ha úgy találtak, hogy a felszámoló rosszhiszeműen jártak el, bűnvádi eljárást és polgári pert kellett volna indítaniok ellenük, s kérni kellett volna a közgyűlés összehívását, hogy a felszámolókat elmozdítsa. A Moskovits örökösök azonban a formai

tiltakozáson kívül egyebet nem tettek, ezért ők maguk is hibásak abban, hogy ez a kérdés nem tisztázódott.

Az ügyben még a román törvényszék hozott ítéletet és pedig a bizonyítási eljárás lefolytatása után a Moskovits-örökösök váltókifogását elutasította azzal, hogy az örökösök által felhozott kifogásokat váltóperben nem lehet érvényesíteni.

Fellebbezés folytán az ügy a Táblához került s annak dr. Medvigy dr. Harsányi—dr. Killner tanácsa ma hozott ítéletet. Eszerint a Tábla a törvényszék ítéletét helybenhagyta, s örökségük erejéig kötelezte a Moskovits örökösöket, hogy az Egyesült Banknak 16 ezer pengő követelését megfizessék.

Négyre javította az egy literre kiutalt petroleumjegyet egy községi irnok

(Nagyvárad.) Jólmegettem, komolyarcu fiatalember állott tegnap a törvényszék hármias büntetőtanácsa előtt közokirathamisítással vádolva. Nagy György nagylétei községi irnok határozottan, csendes hangon ismerte be, hogy az ősz folyamán a számára kiutalt 1 liter petroleumjegyet 4-re javította ki, majd a számon kívül az egy szócskát is négyre hamisította. Így három literrel több petroleumhoz jutott jogtalanul.

A községi irnok teljes beismerése után azt adta elő mentésére, hogy mint fiatal házaspár, felesége első gyermekével áldott állapotban volt, s pedig a községhezán összetörölött munka miatt éjfélig kellett, hogy dolgozzon, szívhajos feleségét pedig nem akarta sötétben hagyni a tél folyamán egyedül. Vallomása végén megjegyezte, hogy bűnösnek érzi magát, bár indokolása alapján felletese amugy is kiutaltatott volna több petroleumot.

A törvényszék a beismerő vallomás alapján mérlegelve az enyhítő körülményeket, a büntetést vétségnek minősítette s a vádlottat 2 hónapi fogházbüntetésre ítélte, az ítélet végrehajtását azonban háromévi próbaidőre felfüggesztette.

Az ítélet jogerős.

Hirdetéseket telefonon nem vesz fel a Kiadóhivatal!

KÖTELES A KERESKEDŐ ÁRUCIKKET KISZOLGÁLTATNI A VÁSÁRLÁSI KÖNYVRE, AMELY NEK A FEDŐLAPJA HIÁNYZIK

Nagyvárad thj. város polgármestere 3118—1943. k. é. szám alatt az alábbi hírdetményt adta ki:

Tudomásomra jutott, hogy a helybeli kereskedők azokra a bevásárlási könyvekre, amelyeknek fedele hiányzik, a kiszolgálást megtagadják. Értésitem a város közönségét és az összes kereskedőket, hogy a kiszolgálás megtagadása ily címen jogtalan, azokra, ha a belső lap, melyen a vásárló személyi adatai megvannak és Nagyvárad thj. város bélyegzőjével el van látva, az árucikkek akadálytalanul kiszolgáltathatók. Az esetleges nézeteltérések elkerülése végett tehát felhívom a kereskedőket, hogy azon könyvekre, melyeknek csak a külső fedőlapja hiányzik, az árucikkeket szolgáltatassák ki.

A város közönségét pedig figyelembe véve, hogy a jövőben a Közélelmezési Hivatal által kiszolgáltattott jegyeket, vásárlási könyveket az elszakadástól, kopástól jobban óvják meg.

Nagyvárad, 1943 május hó 25-én.
Dr. Soós István s. k. polgármester.

APRÓHIRDETÉSEK

Adás-vétel

Eladó faj belga óriás nyulak, Vörösmarty-utca 34. 88

Keresek megvételre házbontásból fa, deszka, cserépanyagot. Cím: Beóthy Odón-utca 67. Telefon 21—10. 115

Új cserépkályhák készítését, cserépkályhák átrakását, szabadalmazott fűtőszerekkel, készíti Bessenyei István Kályhás, Huszár-utca 23. Telefon 29—80

Jugatlan

BEKÖLTÖZHETŐ 4 szobás, konyhás és fürdőszobás, kertes házat központban megvételre keresek. Címeket a kiadóba kérek. 923

Művelés

Fertőtlenítést, poloska, mely és mindennemű férgek irtását 38 évi gyakorlatjal vállalja, Varga, Dankó Pista-utca 6. Telefon 27—56. 313

Állást nyec

Főzni tudó jobb nőt, bejárónőnek keresek. Aradi-út 17. szám. 109

Gép- és gyorsírógép keresek, kezdő is lehet. Jelentkezés 3—5-ig Hitler-u. 25. Viktoria. 116

Horgoló vállalkozását tudassa özv. Blegye Lászlóval, Muskáli-u. 1. 114

Elveszett

Elveszett Rákóczi-utól Damjanich utca közepéig terjedő uton pénztárca, Bokor Flóra névre szóló élelmiszerjegyekkel s egy pár csizmaféléjére való utalvánnyal. Becsületos megtaláló hozza a Magyar Lapok kiadóhivatalába. 113

VIADOLFULAJDONOS SEENT LASZLO-NYOMDA R. T.

76-és felülművelettel. Telefon kiadó: Dr. Paál Árpád Dr. Scheffler Ferenc Szent László-nyomda R. T.

Készült a Szent László-nyomda r. t. körforgógépen. Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. szám.